

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/42/2017
Identifikačné číslo spisu: 8014200286
Dátum vydania rozhodnutia: 12.12.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8014200286.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a z členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Eriky Čanádyovej v právnej veci žalobcu: J. B., nar. XXXX, bytom G. XX H, XX XXX F., J. K. (do XX.XX.XXXX podnikajúci pod obchodným menom J. - ARTIMA, s miestom podnikania Centrálna 632/7, Svidník, IČO: 46 022 546), zastúpeného JUDr. Dušanom Remetom, advokátom, so sídlom Masarykova 2, Prešov, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, za účasti ďalšieho účastníka konania: E. B. Z., nar. XXXX, bytom H. XX, XX XXX D., J. K., zastúpeného JUDr. Dušanom Remetom, advokátom so sídlom Masarykova 2, Prešov, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 20248-2/2014-BA z 3. februára 2014, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 3S/15/2014-110 zo 6. apríla 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 3S/15/2014-110 zo 6. apríla 2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.
Rozhodnutie správneho súdu

1. Krajský súd v Prešove (ďalej v texte len „krajský súd“ alebo „správny súd“) rozsudkom č. k. 3S/15/2014-110 zo 06.04.2017 (ďalej v texte len „napadnuté rozhodnutie“ alebo „rozhodnutie krajského súdu“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 20248-2/2014-BA z 03.02.2014 (ďalej v texte len „rozhodnutie žalovaného“), ktorým žalovaná ako odvolací orgán potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Prešov č. 28413-4/2013-PO z 27.11.2013, ktorým rozhodla, že ďalšiemu účastníkovi konania nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi žalobcu dňom 01.10.2011 podľa slovenskej legislatívy.

2. Krajský súd v napadnutom rozhodnutí uviedol, že je nepochybné, že od vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie, od 01.05.2004 sa v oblasti sociálneho zabezpečenia uplatňujú koordinačné nariadenia,

Nariadenie Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14.06.1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín pohybujúcich sa v rámci spoločenstva v znení neskorších zmien a doplnkov a jeho vykonávacie nariadenie Rady (EHS) č. 574/1972 z 21.03.1972. Od 01.05.2010 sa uplatňujú nové koordinačné nariadenia, Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 zo 16.09.2009 (ďalej len „základné nariadenie“) a vykonávacie nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16.09.2009, ktorým sa vykonáva nariadenie č. 883/2004 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“). Od 28.06.2012 nadobudlo účinnosť Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 465/2012 z 22.05.2012, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 883/2004 Z. z. o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia a nariadenie (ES) č. 987/2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004.

3. Pravidlá určujúce uplatniteľnú legislatívu ustanovené v hlave II. základného nariadenia majú za úlohu zabezpečiť, aby sa na fyzickú osobu nevzťahovali legislatívy dvoch alebo viacerých členských štátov, v ktorých vykonávajú činnosť, resp. aby nedošlo k situácii, že sa na nich nebude vzťahovať legislatíva žiadneho členského štátu.

4. V súvislosti s pravidlom uplatniteľnej legislatívy len jedného členského štátu, základné nariadenie v článku 13 stanovuje, ktorým právnym predpisom podlieha osoba vykonávajúca činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch.

5. Podľa článku 13 (1) (a) základného nariadenia osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnanec v dvoch alebo viacerých členských štátoch podlieha právnym predpisom členského štátu bydliska, ak podstatnú časť svojej činnosti vykonáva v tomto členskom štáte.

6. Podľa článku 13 (3) základného nariadenia osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s článkom 13 (1) základného nariadenia.

7. Na účely správneho vykonávania základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia z rozhodnutia správnej komisie pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia č. H5 z 18.03.2010 o spolupráci v boji proti podvodom a omylom v rámci Nariadenia Rady (ES) č. 883/2004 a Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia vyplýva, že orgány a inštitúcie členských štátov spolupracujú v oblasti boja proti podvodom a omylom. Na zabezpečenie riadneho vykonávania základného nariadenia sú príslušné orgány a inštitúcie členských štátov na základe článku 76 základného nariadenia povinné navzájom spolupracovať, vzájomne sa informovať o relevantných skutočnostiach, poskytovať svoje služby a komunikovať medzi sebou. Ak príslušná inštitúcia v mieste bydliska dotknutej fyzickej osoby, ktorá žiada o určenie uplatniteľnej legislatívy, nadobudne pochybnosti ohľadom určenia uplatniteľnej legislatívy, môže tieto pochybnosti riešiť len spôsobom určeným v článku 6, 15 a 16 vykonávacieho nariadenia, ktoré prikazujú obrátiť sa na inštitúciu iného členského štátu (v danom prípade v mieste výkonu práce). Príslušné inštitúcie bezodkladne poskytujú alebo si medzi sebou vymieňajú všetky údaje nevyhnutné pre stanovenie a určenie práv a povinností osôb, na ktoré sa uplatňuje základné nariadenie. Odovzdávanie údajov sa spravidla uskutočňuje prostredníctvom inštitúcií príslušných na určenie uplatniteľnej legislatívy v členskom štáte.

8. Sociálnej poisťovni bola doručená informácia poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS Varšava, že v posledných rokoch vznikli firmy, ktoré sprostredkovávajú pre poľských samostatných podnikateľov zamestnanie na úväzok v iných členských štátoch. V mnohých prípadoch cieľom tejto činnosti nie je výkon zamestnania na pracovnú zmluvu mimo hraníc Poľskej republiky, ale vyhýbanie sa plateniu odvodov na sociálne zabezpečenie ZUS z podnikateľskej činnosti, ktorú vykonávajú v Poľskej republike.

9. V súvislosti s posúdením uplatniteľnej legislatívy, za účelom správneho vykonania koordinačných nariadení, bola inštitúcia sociálneho zabezpečenia ZUS Váršava oprávnená požadovať preukázanie relevantných skutočností na určenie uplatniteľnej legislatívy a súvzťažne Sociálna poisťovňa, ktorá je príslušnou inštitúciou na určenie uplatniteľnej legislatívy na území Slovenskej republiky, bola povinná rozhodujúce skutočnosti preskúmať. Posúdiť vznik poistného vzťahu v právnom zmysle môže len orgán, ktorý je v mieste vykonávania práce oprávnený určovať uplatniteľnú legislatívu, v danom prípade Sociálna poisťovňa.

10. Jedným z rozhodujúcich faktorov na určenie miesta výkonu činnosti a teda aj na posúdenie a určenie príslušnosti k právnym predpisom sociálneho zabezpečenia je určenie registrovaného sídla alebo miesta podnikania. Uvedené vyplýva z „Praktickej príručky -právne predpisy“, ktorá sa vzťahuje na zamestnancov v Európskej únii, Európskom hospodárskom priestore a vo Švajčiarsku, a ktorá sa uplatňuje v rámci celej Európskej únie. Cieľom tejto príručky je poskytnúť rozličným praktickým a administratívnym úrovniam, ktoré sa podieľajú na realizácii konkrétnych ustanovení Spoločenstva, platný pracovný nástroj, ktorý má pomôcť inštitúciám, zamestnávateľom a občanom v danej oblasti pri určovaní, právne predpisy ktorého členského štátu sa uplatňujú za daných okolností.

11. V danom prípade Sociálna poisťovňa kontrolou zistila, že v registrovanom sídle žalobcu neexistuje kancelária ani žiadna prevádzka zamestnávateľa, nachádza sa tam len poštová schránka patriaca súkromnej osobe, na ktorej je uvedené meno

J.. Majiteľ poštovej schránky potvrdil, že zamestnávateľ sa na uvedenej adrese nezdržiava, má len schránku na doručovanie pošty, ktorú mu následne osobne doručuje na adresu R., F. X. Zamestnanci Sociálnej poisťovne, pobočka Svidník, poverení na vykonanie kontroly zistili, že na adrese R., F. X je súkromný byt, v ktorom sa nikto nenachádzal. Ďalšími kontrolnými zisteniami bola skutočnosť, že pracovné stretnutia so zamestnávateľom sa uskutočňujú príležitostne na adrese spracovateľskej firmy, v priestoroch hotela Rubín, Centrálna ulica, Svidník. V týchto priestoroch sa nachádzali aj účtovné doklady zamestnávateľa, pracovné zmluvy, obchodné zmluvy, korešpondencia, objednávky a faktúry. Spoločnosť riadi zamestnávateľ z adresy svojho trvalého bydliska v Poľskej republike. Konkrétny rozpis prác jednotlivým zamestnancom žalobcu v 1. rade nebol ku kontrole predložený. Práce prideloval zamestnancom telefonicky podľa potreby, pričom výkon práce bol určený bez obmedzenia. V deň kontroly nebolo možné zistiť počet zamestnancov, ktorí v daný deň vykonávali činnosť na území Slovenskej republiky.

12. Na základe kontroly dospel prvostupňový správny orgán aj žalovaná k záveru, že sa nepodarilo preukázať reálny výkon činností zamestnancov žalobcu na území Slovenskej republiky, ani splnenie podmienok na určenie miesta podnikania.

13. Správny súd poukázal na to, že z ustanovení § 31 ods. 1, 2, 3 SSP vyplýva, že správne súdnictvo je ovládané dispozičnou zásadou. Konanie sa začína na návrh, ktorý sa nazýva žalobou. Žaloba musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 obsahovať aj náležitosti ustanovené osobitne pre určitý druh konania uvedený v § 6 ods. 2.

14. Ustanovenie § 177 ods. 1 a § 178 ods. 1 SSP upravuje, že žalobcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo opatrením orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch. Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

15. Citované ustanovenia SSP teda ako žalobcu definujú fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá bola ukrátená na svojich subjektívnych právach, čo znamená, že ten kto o sebe tvrdí, že je žalobcom, musí byť súčasne aktívne legitimovaný hmotnoprávne, to znamená musí ísť o skutočné ukrátenie a teda musí ísť o aktívne legitimovanú hmotnoprávnu osobu.

16. Žalobca namietal, že správne orgány v preskúmvanej veci nedodrжали zákonný postup, rozhodnutia sú nezákonné, arbitrárne, avšak v žalobe okrem nedodrzenia zákonnej 60-dňovej lehoty na vydanie napadnutých rozhodnutí nenamietal žiadne porušenie svojich subjektívnych práv. Je síce pravdou, že pri vydávaní rozhodnutí neboli dodržané procesné lehoty, avšak toto procesné pochybenie nemá vplyv na zákonnosť preskúmvaných rozhodnutí a v prípade, že správne orgány nekonali, bol na mieste postup podľa § 242 a nasl. SSP, ktorý upravuje konanie o žalobe proti nečinnosti orgánov verejnej správy.

17. Správny súdny poriadok v ustanovení § 181 ods. 1, 4 SSP upravuje, že žaloba sa musí podať do dvoch mesiacov od doručenia (oznámenia) rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, proti ktorému smeruje, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak. Zmeškanie lehoty nemožno odpustiť. Podľa § 183 SSP žalobca môže rozšíriť správnu žalobu, alebo doplniť správnu žalobu o ďalší žalobný návrh alebo o ďalšie žalobné body len v lehote ustanovenej na podanie žaloby. Namietaná nezákonnosť postupu a rozhodnutí správnych orgánov, bez uvedenia konkrétnych porušení subjektívnych práv žalobcu, je pre rozhodnutie vo veci irelevantná. Je nesporné, že žalobca ako zamestnávateľ platil povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkového poistenia a povinné poistenie v nezamestnanosti.

18. V tejto súvislosti správny súd poukázal na tú skutočnosť, že zákon o sociálnom poistení č. 461/2003 Z. z. v § 145 ods. 1 upravuje, že Sociálna poisťovňa je povinná vrátiť poistné, ktoré bolo zaplatené bez právneho dôvodu fyzickej osobe, alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné alebo jej právnenmu nástupcovi do 30 dní od a) zistenia tejto skutočnosti Sociálnou poisťovňou alebo b) doručenia písomnej žiadosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby povinnej odvádzať poistné alebo jej právneho nástupcu. Podľa ods. 3 citovaného zákonného ustanovenia právo na vrátenie poistného sa premlčí do desiatich rokov od posledného dňa kalendárneho mesiaca, v ktorom bola platba uvedená v odsekoch 1 a 2 zúčtovaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici. Podľa ods. 4 citovaného zákonného ustanovenia poistné, ktoré je Sociálna poisťovňa povinná vrátiť, sa použije na zápočet pohľadávky Sociálnej poisťovne voči fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné alebo voči jej právnenmu nástupcovi.

19. Vzhľadom na vyššie citované zákonné ustanovenia rozhodnutiami Sociálnej poisťovne nemohlo byť podľa správneho súdu zasiahnuté do majetkovej sféry žalobcu.

20. Z obsahu žaloby naopak podľa správneho súdu vyplýva, že žalobca namieta iné porušenie ako svojich subjektívnych práv, a to porušenie práv zamestnanca (ďalšieho účastníka konania).

21. Za nedôvodnú považoval správny súd aj námietku, že Sociálna poisťovňa nebola oprávnená vykonať v predmetnej veci kontrolu reálneho výkonu zamestnania zamestnancami žalobcu.

22. Zákon č. 461/2003 Z. z. v tretej časti v ustanoveniach § 172 až § 225 upravuje konanie vo veciach sociálneho poistenia. Podľa § 172 ods. 2 v konaní vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom rozhoduje o právach a povinnostiach účastníkov právnych vzťahov sociálneho poistenia a účastníkov právnych vzťahov starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom Sociálna poisťovňa. Podľa ustanovenia § 172 ods. 5 predmetom neďávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy. Tretia časť zákona súčasne v ustanovení § 195 ods. 1 až 3 upravuje, že organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci, a na ten účel obstará potrebné podklady na rozhodnutie. Podkladom na rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe organizačnej zložke Sociálnej poisťovne z jej činnosti. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne pri posudzovaní veci objasňuje rovnako dôkladne všetky rozhodujúce skutočnosti bez ohľadu na to, či svedčia v prospech, alebo v neprospech účastníkov

konania.

23. Dokazovanie vo veciach sociálneho poistenia upravuje § 196 v ods. 1 až 7, konkrétne v odseku 1 tak, že dôkazom je všetko, čo môže prispieť k zisteniu a objasneniu skutočného stavu veci, najmä výpovede účastníkov konania a vyjadrenia účastníkov konania a svedkov, odborné posudky, znalecké posudky, správy, listiny, vyjadrenia a potvrdenia iných fyzických osôb a právnických osôb. Netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe skutočnosti z činnosti Sociálnej poisťovne. Podľa ods. 7 tohto ustanovenia organizačná zložka Sociálnej poisťovne hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz osobitne a všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti. Z ustanovenia § 196 ods. 1 zákona vyplýva jednoznačne široká definícia dôkazu, a teda zákon nevyklučuje, aby Sociálna poisťovňa v rámci dokazovania nevykonala šetrenie za účelom zistenia skutočného stavu veci a na základe takto zisteného stavu veci vo veci rozhodla.

24. Okrem toho správny súd poukázal aj na oprávnenie (povinnosť) Sociálnej poisťovne vykonávať potrebné šetrenia v zmysle základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia, keďže v zmysle čl. 76 (4) základného nariadenia, inštitúcie a osoby, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, majú povinnosť vzájomného informovania a spolupráce, aby sa zabezpečilo riadne vykonávanie tohto nariadenia. Ak príslušná inštitúcia v mieste bydliska dotknutej osoby, ktorá žiada o určenie uplatniteľnej legislatívy nadobudne pochybnosti ohľadom určenia uplatniteľnej legislatívy, môže tieto pochybnosti riešiť len spôsobom určeným v čl. 6, 15, 16 vykonávacieho nariadenia, ktoré prikazuje obrátiť sa na inštitúciu iného členského štátu.

25. Za nedôvodnú považoval správny súd aj námietku žalobcu, že bola porušená zásada dvojnásťročnosti konania, pretože z obsahu predložených administratívnych spisov je nepochybné, že žalovaná vo veci nerozhodovala na základe iných dôkazov ako tých, ktoré boli zistené pred vydaním prvostupňových rozhodnutí, pričom je notoricky známou skutočnosťou, že prvostupňové a odvolacie konanie tvoria jeden celok. Rozhodnutia žalovanej sú len podrobnejšie skutkovo a právne odôvodnené. Takýto postup žalovanej umožňuje § 218 ods. 1 zákona, podľa ktorého odvolací orgán preskúma napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu. Ak je to nevyhnutné, doterajšie konanie doplní, prípadne zistené nedostatky odstráni.

26. Vo vzťahu k námietkam žalobcu o prejedikovaní rozhodnutí v Oznámení žalovanej príslušnému orgánu Poľskej republiky a retroaktívite správny súd uviedol, že žalobca v žalobe nenamietal v súvislosti s uvedenými námietkami porušenia konkrétneho právneho predpisu, ktorý by správnym orgánom takýto postup zakazoval, a aké jeho subjektívne práva boli porušené.

27. Po preskúmaní rozhodnutí správnych orgánov z dôvodov uvedených v žalobe dospel správny súd k záveru, že žaloba nie je dôvodná, lebo subjektívne práva žalobcu porušené neboli, pretože v žalobe žalobca namieta porušenie subjektívnych práv ďalšieho účastníka konania, ktorý ale žalobu nepodal.

28. Podľa správneho súdu neobstojí ani argumentácia žalobcu, že ide o nerozlučné spoločenstvo so zamestnancom E., pretože tak, ako to vyslovil aj najvyšší súd vo svojom zrušujúcom uznesení, v danej veci nejde o nerozlučné spoločenstvo podľa § 32 ods. 3 písm. b/ SSP (predtým § 250 ods. 3 OSP), keďže práva a povinnosti zamestnanca, ktoré vyplývajú zo zákona o sociálnom poistení, sú rozdielne ako práva a povinnosti zamestnávateľa.

29. Z uvedených dôvodov správny súd podľa § 190 SSP žalobu ako nedôvodnú zamietol.

30. O náhrade trov konania rozhodol správny súd podľa § 167 ods. 1 SSP. Žalobca bol úspešný len v odvolacom konaní, preto mu správny súd priznal len právo na náhradu trov odvolacieho konania. Žalovanej právo na náhradu trov konania správny súd nepriznal podľa § 168 SSP, keďže žalovanému prizná správny súd podľa pomeru jeho úspechu vo veci voči žalobcovi právo na náhradu dôvodne vynaložených trov konania iba, ak to možno spravodlivo požadovať.

II.

Kasačná sťažnosť

31. Žalobca (ďalej len „sťažovateľ“) podal prostredníctvom právneho zástupcu v zákonnej lehote proti rozsudku správneho súdu kasačnú sťažnosť (ďalej v texte len „podaná kasačná sťažnosť“), v ktorej sa domáhal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej v texte len „kasačný súd“) zrušil rozhodnutie správneho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie alebo, aby rozhodnutie správneho súdu zmenil a zrušil rozhodnutie žalovanej v spojení s rozhodnutím správneho orgánu prvého stupňa a sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

32. V kasačnej sťažnosti sťažovateľ uviedol, že kasačnú sťažnosť podáva z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g/ Správneho súdneho poriadku teda, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

33. Sťažovateľ poukázal na právne závery, vyslovené Najvyšším súdom Slovenskej republiky v rozsudku č. k. 9Sžso/90/2015 zo 14.12.2016, ktorý bol vydaný v skutkovo a právne takmer totožnej veci. Podľa týchto právnych záverov pobočka Sociálnej poisťovne ani Sociálna poisťovňa, ústredie nemali právomoc rozhodnúť o určení tzv. uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k osobám v rovnakom postavení, v akom sa nachádzajú zamestnanci žalobcu. Vzhľadom k tomu podľa sťažovateľa neprichádza do úvahy iná možnosť, ako zrušenie rozhodnutia pobočky Sociálnej poisťovne a rozhodnutia žalovanej, nakoľko tieto sú vydané bez opory v zákone a možno ich označiť za tzv. nulité, resp. ničotné právne akty.

34. Ďalej sťažovateľ poukázal na to, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku č. k. 10Sžso/24/2015 z 27.04.2016 vyslovil svoj názor o tom, že rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie sú predčasné, a to pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov. Konkrétne tieto rozhodnutia vychádzajú z nedostatočne zisteného skutkového stavu na posúdenie skutočnosti, či osoby (v rovnakom postavení ako zamestnanci žalobcu aj v danej veci), vykonávajú alebo nevykonávajú činnosť na území Slovenskej republiky, resp. či tu majú registrované sídlo.

35. Z obsahu napadnutého rozhodnutia vyplýva, že skutkový stav v administratívnom konaní mal byť zistený dostatočne a navyše, že sťažovateľ bol pri jeho zisťovaní málo činný. K tomu sťažovateľ uviedol, že takáto argumentácia je v rozpore s právnou úpravou týkajúcou sa zisťovania skutkového stavu v administratívnom konaní. Podľa sťažovateľa je neakceptovateľné a nespravodlivé, aby bol nad rámec súčinnosti povinný v administratívnom konaní čokoľvek preukazovať a dokazovať namiesto orgánu verejnej správy.

36. Podľa sťažovateľa je v tomto smere nevyhnutné zamerať sa predovšetkým na samotnú obsahovú náplň zamestnania jeho zamestnancov. Títo zamestnanci totiž vykonávajú roznos letákov, ktoré si preberajú v externej obchodnej spoločnosti. Do tejto obchodnej spoločnosti letáky distribuuje sťažovateľ po ich vyzdvihnutí u svojich obchodných partnerov. Sťažovateľ zároveň obstaráva obchodné zákazky v Poľskej republike. Podľa špecifických podmienok jednotlivých zákaziek sú jeho zamestnanci následne kontaktovaní zo strany sťažovateľa, ktorý poverí svojich zamestnancov roznášaním letákov vo vybraných lokalitách na území Slovenskej republiky. Roznášanie letákov kontrolujú aj iní zamestnanci sťažovateľa. Zamestnancom sťažovateľa sa navyše vedú aj dochádzkové listy, čo podľa sťažovateľa celkom zreteľne preukazuje reálny výkon ich činnosti na území Slovenskej republiky.

37. Sťažovateľ tieto skutočnosti orgánu verejnej správy riadne oznámil, napriek tomu však orgán verejnej správy v rámci výkonu kontroly nepristúpil k doplneniu dokazovania, nevyžiadal si od sťažovateľa ďalšie potrebné doklady, nepristúpil k výsluchu jeho zamestnancov ani k inému spôsobu preverenia výkonu ich činnosti na území Slovenskej republiky (napr. vycestovanie na miesto, kde títo

zamestnanci aktuálne vykonávajú

prácu - roznos letákov, prípadne aj dotaz na adresátov, ktorým sa letáky distribuujú) a nedôvodne zotrval na svojich záveroch o absencii reálneho výkonu činnosti zamestnancov sťažovateľa.

38. Určujúcim z hľadiska preverenia výkonu činnosti zamestnancov sťažovateľa na území Slovenskej republiky by bolo tiež vyžiadanie si stanoviska príslušného daňového úradu, nakoľko žalobca je registrovaným platiteľom DPH a pravidelne daňovému úradu odovzdáva príslušné súhrnné výkazy a každoročne podáva daňové priznanie pre daň z príjmu. Z toho vyplývala nielen skutočnosť, že zamestnanci žalobcu reálne vykonávajú činnosť na území Slovenskej republiky, ale aj rozsah a obsah tejto činnosti. Z tohto pohľadu je rovnako nemysliteľné, aby žalobca na území Slovenskej republiky platil dane z dosahovaných ziskov a nevykonával tu žiadnu činnosť.

39. V tejto spojitosti sťažovateľ poukázal aj na rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie č. 8519-5/2012-BA z 28.06.2012, v ktorom Sociálna poisťovňa, ústredie v skutkovo a právne obdobnom (takmer totožnom) prípade zrušila rozhodnutie svojej organizačnej zložky s odôvodnením, že v rámci odvolacieho konania sa na základe zistených a preukázaných skutočností nepodarilo objektívne preukázať, že účastník konania (zamestnanec) na území Slovenskej republiky reálne činnosť nevykonával (pozn. len z dôvodu, že zamestnávateľ nebol v mieste adresy podnikania zastihnutý, resp. mal tam virtuálne sídlo).

40. Za účelom ďalšej podpory svojej argumentácie sťažovateľ odkázal na závery Krajského súdu v Prešove v iných obdobných prípadoch, vyslovené napr. v rozsudku č. k. 5S/29/2014-32 z 18.02.2015. Sťažovateľ má za to, že orgán verejnej správy pred vydaním svojho rozhodnutia nedostatočne zistil skutkový stav vecí a tento súčasne nepostačuje na riadne posúdenie vecí v súdnom konaní.

41. Sťažovateľ zotrval na svojom právnom názore o tom, že zo strany žalovanej došlo k tzv. prejudikovaniu rozhodnutia. Žalovaná totiž už pred vykonaním kontroly u žalobcu vedela o tom, že pristúpi k vydaniu rozhodnutia, ktorým potvrdí rozhodnutie svojej pobočky, nakoľko už v liste z 25.07.2013 oznámila poľskému orgánu sociálneho zabezpečenia obchodné mená, resp. mená a priezviská zamestnávateľov (medzi nimi sa nachádzal aj sťažovateľ), u ktorých sa podľa názoru žalovanej jedná o tzv. schránkové firmy.

42. Ďalej sťažovateľ argumentoval tým, že žalovaná je orgánom verejnej správy, ktorý môže konať iba v medziach zákona. Z tohto dôvodu je podľa neho neprípustné, aby táto vydala individuálny právny akt, ktorým rozhodne o právach účastníka administratívneho konania spätne k inému dátumu než je dátum jeho vydania.

43. Podľa sťažovateľa je ďalej smerodajné aj to, že v administratívnom konaní nebola zachovaná lehota na vydanie rozhodnutia. Orgán verejnej správy prvého stupňa bol v danej veci povinný rozhodnúť najneskôr do 60 dní od začatia konania. Predmetnú lehotu bolo možné predĺžiť iba z dôvodu mimoriadnej zložitosti prípadu až o 60 dní, k čomu však nedošlo. Rovnako nedošlo ani k využitiu možnosti prerušiť konanie. Zákonnú lehotu v rámci svojho rozhodovania nedodržala ani žalovaná ako odvolací orgán, nakoľko rozhodla taktiež oneskorene.

44. Sťažovateľ sa nestotožnil ani s tvrdením správneho súdu o tom, že žalovaná bola oprávnená u sťažovateľa vykonať kontrolu na preverenie reálneho výkonu činnosti jeho zamestnancov. Žalovaná je podľa § 242 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. oprávnená vykonávať kontrolnú činnosť iba na preverenie plnenia povinností ustanovených zákonom č. 461/2003 Z. z. a nie na preverenie výkonu podnikateľskej či zamestnaneckej činnosti účastníkov správneho konania. Kontrolu na preverenie reálneho výkonu činnosti môže uskutočniť iba príslušný Inšpektorát práce, ktorý u sťažovateľa nezistil žiadne nedostatky. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na rozhodnutie žalovanej č. 7942-3/2014 z 29.01.2014, v ktorom žalovaná výslovne konštatuje, že Sociálna poisťovňa, ústredie ani jej organizačné zložky nie sú oprávnené vstupovať do pracovnoprávných vzťahov a výkon činnosti príslušných subjektov je oprávnený kontrolovať iba inšpektorát práce.

45. Podľa sťažovateľa došlo zo strany žalovanej aj k porušeniu princípu rovnakého zaobchádzania. Sťažovateľ totiž zamestnáva viacero zamestnancov - občanov Poľskej republiky, vo vzťahu ku ktorým pri existencii rovnakých podmienok príslušná pobočka žalovanej nerozhodla o tom, že nepodliehajú slovenskej legislatíve. Týmto bol vo vzťahu k porovnateľným zamestnancom sťažovateľa uplatnený odlišný postup.

46. Porušenie princípu rovnakého zaobchádzania vidí sťažovateľ aj v tom, že na území Slovenskej republiky pôsobí množstvo zamestnávateľov, ktorých výkon činnosti nedovoľuje zastihnúť ich zamestnancov v sídle zamestnávateľa. Voči takýmto zamestnávateľom (napr. subjekty uskutočňujúce medzinárodnú prepravu) žalovaná postupuje rozdielnym spôsobom a nerozhoduje o zániku sociálneho poistenia ich zamestnancov.

47. Záverom sťažovateľ dodal, že došlo aj k porušeniu jeho subjektívnych práv, najmä pokiaľ ide o právo na spravodlivý proces, ktoré zahŕňa aj právo na zákonné administratívne konanie, právo na fungovanie verejnej správy na princípe tzv. dobrej a právo na dodržiavanie základných zásad správneho konania. Osobitne došlo na strane žalobcu tiež k porušeniu jeho subjektívneho práva vlastníť majetok, práva na slobodnú voľbu povolania a práva podnikat' a dosahovať zisk z podnikateľskej činnosti na území Slovenskej republiky. Sťažovateľ totiž v dôsledku napadnutých rozhodnutí orgánov verejnej správy nemôže zamestnávať zamestnancov, o prácu ktorých má záujem, pretože títo nebudú môcť byť riadne sociálne a zdravotne poistení na území Slovenskej republiky. Podľa sťažovateľa neobstojí ani tvrdenie, že sa sťažovateľ domáhal porušenia iných ako svojich subjektívnych práv. Sťažovateľ už v priebehu konania pred krajským súdom argumentoval tým, že jednotlivé jeho subjektívne práva je nevyhnutné vnímať vo vzájomnej súvislosti so subjektívnymi právami jeho zamestnancov, nakoľko ide o osoby, ktoré boli spoločne účastníkmi administratívneho konania a zároveň subjektmi, na ktoré sa vzťahujú právne dôsledky rozhodnutí, nezákonnosti ktorých sa sťažovateľ domáha v konaní pred súdom.

III.

Vyjadrenie ku kasačnej sťažnosti

48. K podanej kasačnej sťažnosti sa vyjadrila žalovaná, ktorá žiadala, aby kasačný súd rozhodnutie správneho súdu v celom rozsahu ako vecne správne potvrdil.

49. Žalovaná vo vyjadrení k podanej kasačnej sťažnosti uviedla, že sťažovateľ v kasačnej sťažnosti neuviedol také námietky k správnosti preskúmaného rozhodnutia, ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie rozsudku správneho súdu. Žalovaná vo svojom rozhodnutí, ako aj v písomnom vyjadrení k žalobe podrobne objasnila, z akých dôvodov zamestnancovi sťažovateľa nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti. Žalovaná svoj právny názor zdôvodnila príslušnými koordinačnými právnymi predpismi, ktoré upravujú sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov v rámci členských štátov Európskej únie a taktiež vysvetlila, prečo. V písomných vyjadreniach, týkajúcich sa predmetnej veci, zaujala stanovisko ku každej námietke sťažovateľa obsiahnutej v žalobe.

50. V zmysle zásad ustanovených v úvodnej časti Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „základné nariadenie“) je potrebné zabezpečiť, aby osoby, ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva, podliehali systému sociálneho zabezpečenia iba jediného členského štátu, aby sa tak predišlo prekryvaniu uplatniteľných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov a komplikáciám, ktoré by z toho mohli vzniknúť. Inštitúcie a osoby, na ktoré sa vzťahujú koordinačné nariadenia Európskej únie majú povinnosť vzájomne sa informovať a spolupracovať, aby sa zabezpečilo riadne vykonávanie

koordináčnych nariadení.

51. Žalovaná nevystavila zamestnancovi sťažovateľa formulár PO A1, keďže podanie prihlášky, ktorou sťažovateľ prihlásil svojho zamestnanca do sociálneho poistenia od 1. októbra 2011, nemôže deklarovať vznik povinného sociálneho poistenia v rozpore s koordináčnymi nariadeniami Európskej únie. Sociálna poisťovňa, pobočka Prešov preto rozhodla, že zamestnancovi sťažovateľa týmto dňom povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy nevzniklo. Sťažovateľ síce ku kontrole vykonanej Sociálnou poisťovňou, pobočka Prešov predložil formálne doklady, ako sú pracovná zmluva, mzdový list, výplatné pásky a evidencia dochádzky, avšak nepredložil doklady preukazujúce reálny výkon práve jeho zamestnanca na určenom mieste.

52. V tejto súvislosti žalovaná poukázala na to, že rovnaký záver zaujal aj Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 20Scud/57/2014-78 z 09.06.2015, v ktorom konštatoval, že žalobca v danom prípade nepreukázal reálny výkon činnosti zamestnanca u označeného zamestnávateľa. Ani dokladmi v rámci správneho konania, resp. dokladmi pripojenými k žalobe, ako sú pracovná zmluva, registračný list FO, štvrtročná správa o vykonaní prác. Uvedený rozsudok Krajského sudu v Žiline potvrdil Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 10Sžso/48/2015 z 28.09.2016.

53. V závere žalovaná poukázala na rozsudky v obdobných prípadoch, ktoré už nadobudli právoplatnosť, a to rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 21Scud/22/2014 z 29.04.2015, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 21Scud/35/2014 zo 14.01.2015, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 21Scud/9/2013, z 03.12.2014 a na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sžso/88/2015 z 26.04.2017, ktorý v obdobnom prípade (u rovnakého zamestnávateľa) v časti týkajúcej sa zamietnutia žaloby potvrdil rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5S/29/2014-32, z 18.02.2015 a v časti týkajúcej sa zrušenia rozhodnutia žalovanej predmetný rozsudok zmenil tak, že konanie zastavil.

IV.

Konanie na kasačnom súde

54. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný podľa § 21 písm. a/ Správneho súdneho poriadku v spojení s § 438 ods. 2 Správneho súdneho poriadku, po tom, čo zistil, že kasačná sťažnosť bola podaná riadne a včas (§ 443 Správneho súdneho poriadku a § 444 Správneho súdneho poriadku), oprávnenou osobou na podanie kasačnej sťažnosti (§ 442 Správneho súdneho poriadku), smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 Správneho súdneho poriadku), boli splnené podmienky podľa § 449 Správneho súdneho poriadku a kasačná sťažnosť má predpísané náležitosti (§ 445 ods. 1 Správneho súdneho poriadku a § 57 Správneho súdneho poriadku) preskúmal napadnuté rozhodnutie správneho súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v kasačnej sťažnosti podľa § 440 Správneho súdneho poriadku, § 441 Správneho súdneho poriadku a § 453 Správneho súdneho poriadku a postupom podľa § 455 Správneho súdneho poriadku bez nariadenia pojednávania, po neverejnej porade senátu (§ 137 ods. 1 Správneho súdneho poriadku v spojení s § 452 ods. 1 Správneho súdneho poriadku) dospel k záveru, že napadnutý rozsudok správneho súdu je potrebné zrušiť a vrátiť vec správneho súdu na ďalšie konanie.

55. Z obsahu administratívneho spisu nemal kasačný súd preukázané, že v súlade s úpravou článku 16 ods. 2 - 6 nariadenia Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004) o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „vykonávacie nariadenie“) došlo k uzavretiu účinnej dohody medzi žalovanou a ZUS Váršava vo vzťahu k sťažovateľovi ako zamestnávateľovi, resp. zamestnancovi sťažovateľa E.. V administratívnom spise sa nachádza list ZUS Váršava z 08.04.2011, ktorý sa týka určenia uplatniteľných predpisov príslušného zákonodarstva vo vzťahu k iným subjektom než sú účastníci preskúmaného správneho konania. Administratívny spis neobsahuje listiny, ktoré by preukazovali v súlade s príslušnou úniou úpravou určenia uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k sťažovateľovi ako zamestnávateľovi, resp. k zamestnancovi sťažovateľa, ďalšieho účastníka konania E.. Z administratívneho spisu nevyplýva, že by

postupom v súlade s článkom 16 vykonávacieho nariadenia podľa jednotlivých ustanovení tohto článku došlo účinne k určeniu uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k predmetnému posudzovanému konaniu sťažovateľa. V tomto smere nemá podľa kasačného súdu oporu v predložennom administratívnom spise a ani v súdnom spise tvrdenie správneho súdu vyjadrené v bode 37 rozsudku, v ktorom správny súd posudzuje uplatniteľnú legislatívu, keď podľa kasačného súdu sa správny súd tejto problematike nedostatočne, neúplne a nejasne vyjadril, keď neuvádza skutočnosti, na základe ktorých došlo k určeniu uplatniteľnej legislatívy a navyiac tento záver aplikácie príslušnej legislatívy nevyplýva z obsahu súdneho spisu a administratívneho spisu, navyiac v napadnutom rozsudku správny súd obsah administratívneho spisu ako aj dokladov nachádzajúcich sa v súdnom spise k otázke aplikácie uplatniteľnej legislatívy vo veci rozhodovania správnych orgánov, tieto listiny nevyhodnotil. Tieto skutočnosti nie sú obsahom dôvodov napadnutého rozsudku správneho súdu.

56. Správny súd nezdôvodnil jasne, zrozumiteľne a určite, že boli splnené podmienky pre konanie a rozhodovanie žalovanej spolu s prvostupňovým správnym orgánom a že v súlade s príslušnou úniou úpravou bola určená uplatniteľná legislatíva. Na túto podstatnú otázku nedal správny súd jasnú, zrozumiteľnú a dostatočnú odpoveď, a to aj s poukazom na obsah predloženého administratívneho a súdneho spisu.

57. Na základe uvedeného kasačný súd postupom podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 491 ods. 1 SSP rozhodol rozsudkom podľa § 457 ods. 1 SSP tak, že napadnutý rozsudok správneho súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

58. O trovách konania, ktoré vznikli účastníkom konania pred kasačným súdom pri aplikácii § 467 ods. 3 SSP rozhodne v novom rozhodnutí správny súd.

59. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011 v spojení s § 139 ods. 4 SSP a § 452 ods. 1 SSP).

Poučenie:

Proti tomu rozhodnutiu opravný prostriedok n i e j e prípustný.